

צו מניעה זמני למכירת "פרוטוקול ביה"ר של ברגן בלזן"

בעקבות העתירה שהגיש "ארגון שארית הפליטה" של יוצאי ברגן בלזן, נגד מכירתו של פנקס העגונים והעגונות שנחשף לראשונה ב-ynet - הוציא בית משפט השלום בתל אביב צו מניעה זמני, וקבע דיון דחוף בעתירה לגעד מורג

בית משפט השלום בתל אביב הוציא צו מניעה זמני **למכירתו של הפנקס המקורי של בית הדין להיתר עגונים ועגונות בברגן בלזן**, זאת בעקבות **עתירה שהגישה אתמול (יום א')** **עמותת "ארגון שארית הפליטה מהאזור הבריטי (ברגן בלזן) בישראל"**, שחבריה הם דור ראשון, שני ושלישי של ניצולי המחנה. תוקפו של הצו יפוג ביום המכירה – רביעי, לאחר שמחר יתקיים דיון בעתירה המבקשת, בין היתר, גם לחשוף את זהותו של מחזיק המסמך, ולהפיקו בינתיים ב"יד ושם".

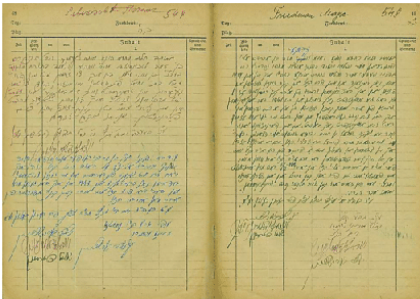
בעתירה שהוגשה על ידי עורכי הדין דוד פורר ולימור לוי, נטען כי לפני ימים אחדים נחשף לראשונה הפנקס - כ-100 עמודים בכתב יד שכתבו על חוברת טכנית של הנאצים - ובו 85 מעשי בית דין המתירים לעגונים ולעגונות להינשא בשנית.

הפרוטוקול שנחשף ב-ynet, הוא עדות היסטורית יוצאת דופן - תיעוד ראשוני על השמדת יהודי אירופה בשואה. כדי להתיר את אסירי המחנה שהיו נשואים לפני המלחמה, נזקקו הרבנים לחקור באופן יסודי את דרכי ההשמדה, וביררו היטב את סיכויי ההינצלות של יהודים מאירועים שונים. לשם כך הם גבו עדויות מניצולי השואה.

"חשיפת המכתב ריגשה את חברי העמותה, והם נדהמו לגלות כי בית המכירות מציע את הפנקס למכירה", נכתב. "מקומם של הערך ההיסטורי הטמון בו הוא במוסד ציבורי כגון 'יד ושם', בית התפוצות או גנזך המדינה".

"בית הדין" - רבנים ניצולי המחנה

בית המשפט הבהיר כי מדובר בצו מניעה זמני לטווח קצר, "לאור העובדה שמכירת המסמך צפויה להיות בלתי הפיכה, ואף להותיר את המבקשים בפני שוקת שבורה" – ומיהר לקבוע מועד דיון עוד טרם למכירה בבית המכירות "קדם".

מתוך הפרוטוקול (באדיבות בית המכירות "קדם")

"פרוטוקול בית הדין של ברגן בלזן" מועמד למכירה במחיר פתיחה של 4,000 דולרים. העדויות בו חשופות כי מבלוק החולים באושוויץ לא שרד איש. אחת העדויות המצמררות מתארת כיצד שיתף אסיר בשמו, שם המקום ממנו הגיע ועל כך שיש לו אישה ושני ילדים זמן קצר לפני רציחתו. עדות אחרת מגוללת את סיפור מותו של אדם תוך כדי צעדת המוות, כאשר העדים לרגע הנורא חויבו להמשיך הלאה בלא יכולת לקבור אותו.

הפנקס המדובר היה שייר לחברי "בית הדין" של מחנה הריכוז, רבי יואל היילפרן (ששלושת ילדיו נרצחו בשואה), רבי ישראל אריה זלמנוביץ, רבי יששכר בעריש רובין ורבי יצחק גליקמאן, כולם שורדי המחנה. הרבנים פעלו בשיתוף פעולה עם רב שלמה דוד כהנא שישב בירושלים, ומיד עם פרוץ מלחמת העולם השנייה החל להיערך לקראת היתר עגונות

מהארצות שבהן התחוללה המלחמה. הוא ניסח "היתר עגונות" עקרוני שיוכל לשמש ברבים מהמקרים, והחל לגבות עדויות ולהתיר עגונות.

עו"ד דוד פורר ועו"ד לימור לוי (אסנת רוט)

בראש כל עמוד בפנקס הייחודי נכתב שם השורד או השורדת, ולאחריה העדות שנמסרה לגבי בני הזוג וחותמת העד. לאחר זמן כתבו הרבנים היתר נישואין על סמך אותה עדות, וציפרו את חתימותיהם. תחילה מופיעה גביית העדות, כשהיא חתומה על ידי גובי העדות, ולאחר מכן היתר הנישואין החתום על ידי הרבנים המתיירים.

"תיעוד מצמרר"

פרופ' ג'ודית תידור באומל-שוורץ, ראש מכון השואה באוניברסיטת בר אילן, אמרה ל-ynet כי "מדובר במסמך חשוב, מדהים ועצוב שנותן לנו מעין 'צילום מצב' מיד לאחר השואה. הפנקס מביא תיעוד מצמרר של הדרכים שבהן נרצחו יהודים בשואה, שילל תיעוד זה לא היה נותר זכר למוותם".

ברגן בלזן היה מחנה ריכוז גרמני שהפעילו הנאצים בצפון גרמניה בין השנים 1943-1945. נרצחו בו עשרות-אלפי יהודים ורבים מתו מרעב ומחלות. ב-1945 האזור נכבש על ידי הבריטים ובסמוך הוקם מחנה עקורים.

לפני כחודש **מנע בית המשפט המחוזי את מכירתם של חמישה מכתבים שכתבו ילדים בשנת 1938, זמן קצר לפני פרוץ השואה**, לאחר שבני משפחתה של אחת הכותבות **זיהו כי המדובר בקרובת משפחתם, בעקבות הפרסום ב-ynet**. לקראת הדיון בעתירה ביקש בית המשפט כי מלבד בית המכירות - יתייצב בפניו גם מוכר המכתב, ואז התברר כי מדובר בדודי זילברשלג, איש עסקים חרדי, המשמש גם כחבר מועצת "יד ושם". בעקבות כך פנה גם ארגון יוצאי זגלמביה בדרישה לעצור את מכירת שאר המכתבים, כמה שעות לפני קיום המכירה, והיא נעצרה.